

"Danferen", et halvgentlig Afbuds- og Oplysningsblad for det danske Folk i Amerika. Udgivet af DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Rebr.

"Danferen" udgives hver Tirsdag og Fredag. Pris pr. Aargang. De forenede Stater \$1.50. Udlandet \$2.00.

Beskytning, Betaling, Adressforandring og andet angaaende Bladet adresseres: DANISH LUTH. PUBL. HOUSE, Blair, Rebr.

Redaktion: A. M. Andersen. Alle Brevbreve til "Danferen's" Indhold: Højskole, Korrespondancer og Artikler af enhver Art, bedes adresseret: A. M. Andersen, Blair, Rebr.

Entered at Blair Postoffice as second class matter.

Advertising Rates made known upon application.

3 Tilfælde af uregelmæssigheder ved Redaktionen bedes man klage til det ledende Postbureau. Skulde det ikke hjælpe, bedes man henvende sig til "Danferen's" Kontor.

Naar Paerme henvender sig til Folk, der udbetaler i Bladet, enten for at faa hos dem de fleste af sine Oplysninger om det aeldre, bedes de altid omtale, at de faa "Danferen's" Mentet i dette Blad. Det vil vere til gen Bidig Nytte.

Majors Gagnors Syn paa Parti. Da Maajoren for en Tid siden udnævnte Professor Russell til et Dominerembede i New York, og enkelte fandt Fejl ved det, fordi Gagnor er Demokrat, og Russel er Republikaner, da skrev Gagnor i et Brev til Russell: "Min Sekretær gør mig opmærksom paa, at en Avis siger i Dag, at De er Republikaner, en anden, at De er Demokrat. Vi har arbejdet sammen i alle disse Aar for visse Strelses-Principper og Idealer, uden at jeg nogen Sinde tænkte paa, hvilket De var. Dersom De virkelig er Republikaner, er jeg end mere overbevist end nogen Sinde før om, at mellem en god Republikaner og en god Demokrat er der meget lille Forskel."

Guldæbler i Søstøkket. Da man forleden vilde forandre Brown Universitetets Charter for at kunne faa nogle Tusinder af Carnegiefondet, sagde Biskop Burgess af Rhode Island: "Agnostikerne er ikke de eneste i Verden, der tjener Penge, og der kan gerne fremstaa en Millionær, som vil ofre sine Millioner til College'er, derom de holder fast ved den kristne Tro. Skal vi saa gaa tilbage til den gamle Orden? Snarere vi, naar det kommer til Stykket, at vore store Værdomscenter skal blive en Fodbold for Verdens Kæmper at spille med paa Befolknings og den moraliske Indflydelse paa vor Ungdom? Jeg haaber, at jeg ikke anslaaer for alvorlig en Zone, om jeg udtaler det Naab, at vore College'er ikke vil kunne faa deres Fødselsret bort for nogle faa Tusinder." Det var en værdig Maade at aflaa Carnegies Tusinder paa.

County Option.

Den republikanske Statskomite i Nebraska har, som vi ved, sat "County Option" paa Partiets Valgprogram til Efteraar.

Mt. B. J. Bryan vilde haft sit Parti til at gøre ligesaa, men Demokraterne i Nebraska nægtede at følge deres gamle Fører denne Gang.

Bryan staar alligevel ved sit. Altsaa—det republikanske Parti og Demokraternes mangearige Fører har sat County Option paa deres Banner.

Det demokratifke Parti forsvigt har, om ikke ligefrem taget Standpunkt derimod, saa dog taget Afstand derfra.

Saaan er Forholdet her i Nebraska.

Men det er ikke alene her, at dette Spørgsmaal er oppe og kræver Besvarelse. I flere Stater er det allerede behandlet, i andre venter det paa Svær.

Og det er Bælgerne, der skal afgøre det med deres Stemme paa Valgdagen.

Nu er det altsaa Tid at tænke, drøfte og tage Standpunkt.

Hvad fortaas ved County Option?

Derved forttaas, at Countnet som en organiseret Kommune, en Enhed, skal afgøre ved Stemmegivning, om der skal gives Bevilling til Udvalg af beruende Driffe.

Maaske ogsaa andre Spørgsmaal efterhaanden kan blive henstillet til Countnets Afgørelse.

Men foreløbig gælder det da Løsningssmaalet.

Der skal ikke stemmes for eller imod Produktion og Salg af stærke Driffe, men om Countnet skal gives Ret og Magt til for sin egen Del at afgøre dette Spørgsmaal.

Altsaa — dersom County Option bliver vedtaget, saa er der Mulighed for, at vi i Staten kan faa Forbud i eet County og Bevilling i et andet.

Vi fortaar imidlertid ikke, at dette Spørgsmaal vil blive forelagt Bælgerne direkte, men Kandidaterne, der skal stemmes for til Legislaturen, forpligter sig til at arbejde for den Sags Gennemførelse i Legislaturen.

Men Spørgsmaalet er det samme: Skal Countnet som saadant afgøre det Spørgsmaal om Salg af Rusdriffe, eller skal det vere Bykommunernes Sag alene?

For saa Dage siden kom vi tilfældigvis til at samtale med en Mand om dette Spørgsmaal. Han mente, det var helt urimeligt, om Landdistrikterne skulde have Indflydelse paa, hvad de maatte gøre og lade i Byerne?

Han var rigtig nok Demokrat og fikket ikke af Byrants Parti.

Men lige meget. Lad os roligt drøfte Spørgsmaalet.

Countnet er en Organisation, en Enhed, inden for Staten.

Rigtig nok har hver By for sig Særinteresser, som den selv maa have Lov til at varetage.

Men Løsningssmaalet kan egentlig ikke henregnes til en By's Særinteresser.

Der findes ikke den By, som ikke kan leve og trives uden Løsningssmaalet.

Og de, der driver Forretning med Salg af Rusdriffe, gør det ikke for Byens Befolkning alene.

De vil lige saa gerne have Landboerne som Kunder.

Og Følgerne af Rusdriffenes Misbrug maa Landet bære sammen med Byerne.

Det er Countnet som saadant, der maa bære Udgifterne ved baade Pattigforfølgelse og Retsspejle.

Og enhver ved da, at der er en nær Forbindelse mellem Løsningssmaalet paa den ene Side og Pattigdom og Forbrydelser paa den anden.

Naar Countnet altsaa skal bære Følgerne af Bevillingens Misbrug, hvorfor saa ikke ogsaa bestemme, om det vil have denne forfærdelige Trafik?

Og een Ting til. Saa længe vi har "Local Option", saa enhver lille By for sig kan afgøre, om det vil have Løsningssmaalet eller ikke, saa er man stadig udsat for, at een By i et County har Løsningssmaalet, en anden ikke.

En saadan Uensartethed inden for et County er ikke heldig.

Saa vidt vi kan se, saa er netop Countnet den Enhed, den Organisation inden for Staten, der bør afgøre Spørgsmaalet om Løsningssmaalet.

Samfundsbetragtninger.

Af Ivar Marius Hansen, Staplehurst, Rebr.

Komme dit Rige. Matth. 6, 10.

Kredsmissionen. I "Gaandbogen" Side 41 findes følgende Bestemmelse i "Regler for Kredsmissionen": "Kredsmissionens Arbejde udføres dels af Kredsmissionens Præster, dels af en eller flere Kredsmissioner, der kaldes Missionærpræster og af saadanne Missionærpræster, som Kredsen ansetter dertil".

Der peges altsaa paa tre Veje at øve Kredsmissionen ad: 1. Kredsmissionens Præster.

Dermed fortaas vel det Arbejde, der øves ved Præsterne i Menigheder og paa Missioner, ved Missionærpræster, Rejser i Kredsmissionens Tjeneste o. l. Det er utvivlsomt et betydningsfuldt Stykke Kredsmission, som øves paa den Maade. Det er særnesjst. Bliver denne indre Kredsmission ikke vare-

taget, da vil Kredsen snart tabe sin Kraft til at "udtænde" Teltfremme og tage nyt Arbejde ind under sig.

2. Kredsmissionens Missionærpræster. Ved dem øves et andet Stykke Missionærarbejde, en saare betydningsfuld Arbejdsmaade.

Det maa kaldes priifteligt, naar en Kredsmission kan ansætte en eller flere Missionærpræster paa egne, hvor man endnu ikke eener at bære en firkelig Virksomhed.

Det stiller betydelige Krav baade til Missionærpræster og til Kredsmissionens Ildøevne; men det er et høit Naal for Kredsmissionen at stille efter at kunne ansætte een eller flere Missionærpræster. Man er heller ikke naaet ret langt i den Henseende endnu.

I et Samfundets otte Kredse, er der vist kun een, der har sat anset Kredsmissionærpræst for nærværende, Nebraska Kredsen, nemlig Past. C. Wilhelmien ansat i Kansas City, Wisconsin Kredsen har haft en Kredsmissionærpræst, men synes at have inddraget Posten — forhaabentligt kun midlertidigt.

Nogle Kredse støtter det Missionærarbejde, som øves i Kredsen af nogle af dens Præster. Men her er en vid Mark for Kredsmissionen. Trangen til Ansettelse af Kredsmissionærpræster er maaske ikke lige stor i alle Kredse, og at støtte det almindelige Missionærarbejde i Kredsen, skal jo ogsaa varetages, men at Kredsen faar en eller flere Kredsmissionærpræster ansat er alligevel det Bestemmelser peger paa.

3. Kredsmissionærerne er det tredje Middell for Kredsmissionen, et Middell, der desværre hidtil hovedsageligt har helliget ubenyttet. Saa vidt jeg ved, er der kun een Kredsmissionær i den forenede Kirke, som har ansat en Lægmand som Kredsmissionær. (Alle vore Jndremissionærere faar i Samfundets Tjeneste, ikke i nogen bestemt Kredse.) Det er Illinois Kredsen, som har ansat en, og han er kun ansat til at arbejde for Missionen i sin Fritid.

Hvorfor mon det gaar saa smaat med at faa denne tredje Del af Kredsmissionens Konstitution gennemført? En af Grundene er vel, at man ikke vil "slaa større Brød op, end man kan bage". Kredsen skal jo have Tid til Udviik og Kræfter til Arbejde.

En anden Grund maa vel søges i dette: hvor er de Lægmand hene, som er stiftede til at øve en Gerning i Kredsmissionen? Lutter jagde i sin Tid, da der var Tale om at sammenflette Menighederne af troende Kristne: "Vi mangler de rette Folk". Er det samme Tilfældet med Nord til at være Kredsmissionær? O, kristne Lægmande! som maatte have Sind til at bliKredsmissionær: bed Gud om at ruste eder med sin Aand, Naade og Kræfter til at øve den Gerning, at man ikke med Rette skal kunne sige: vi mangler de rette Folk! Bliver de ved at mangle, da frygter jeg for, at det er et sørgeligt Bevis paa, at levende Kristendom og befendende Menighedsliv iblandt os er funtet ned til et betænkeligt Naamaal.

Maaske mangler nogle af Samfundets Medlemmer Syn for Lægmandsvirksomheden. Dog, naar et Samfunds Naarstade har vedtaget en Bestemmelse om, at Kredsmissioner udsender Lægmand som Missionærere, da maa den jo ogsaa ville gennemføre den. Og kan Samfundet bruge Lægfolk som Missionærere, da maa Kredsen jo ogsaa kunne det.

Jeg længes inderligt efter, at Kredsen i den forenede Kirke snart kunde faa Kredsmissionærere ansat. Vi regner os i Slegt med den indre Mission i Danmark, men ikke helt medtætte, ja længe Lægmandsvirksomheden ikke faar en større Plads iblandt os, end den har. Vel er der Forskel paa Folkekirkens og Frikirkens, og maaske kan Lægmandsvirksomheden i Danmark ikke i alle Maader være vort Forbillede; men i det hovedsagelige: fælles Arbejde for Guds Rige ved Præstier og Missionærere kan den, og det er mit faste Naab, at hvad Gud i den Henseende velsigner Moderkirken, vil han ogsaa velsigne i Frikirken her.

Ansettelse af Kredsmissionærere er ikke blot efter vore Regler, men ogsaa nødvendigt for at "vise mere og mere Afsand op" og naa bedre

ud til "de døde Egne". Her i Nebraska t. Eks. bestemte sidste Kredsmøde efter en Styrelsesberetning, at Kredsmissionærere skulde udsendes Parvis paa Missionærarbejde. Men mon nogen har set mere til den Mission, end at Bestemmelser blev fattet? Nej, Facit paa det Regneskytke er nok blevet et stort Null, idet ingen er omfendt, og intet er bleven gjort i den Retning.

4. Missionærföreningen's Dage blev en Lægmand ansat som Missionær og Boglæger i Wisconsin Kredsen i den Anledning skrev Foreningens Naarstade Past. Spholm, at Maalet burde vere at faa ansat en saadan Missionær i hver Stat i Unionen. Dette naaede Missionærföreningen ikke. Den forenede Kirke har heller ikke naaet dette Naal; men den bør stille efter det: en Missionær i hver Kredse og senere i hver Stat, hvor vort Folk bor. Heren udbride selv Arbejdere ogsaa i denne sin Høst!

5. de senere Aar har jeg hørt nogle af vore Præster hentyde til deres graaende Haar og minde om, at de snart kunde blive opflidt og trænge til Løsning. Jeg vil inderligt ønske, at vi, der graaner i Kirkens Arbejde herovre, maatte faa det Guldskjænt til se, før vor Løsnings Tid kommer: en Kredsmissionær i hver Kredse og om muligt i hver Stat, hvor vort Folk bor!

Helgoland—før og nu.

Denne lille Ø, der jo forud hørte til vort Fædreland, men som Engleanderne tilegnede sig i 1870, og som i 1890 overdroges til Tyskland, hed oprindeligt Sojeto efter den frisiske Urgudinde Sojeta.

Helgoland (hellige Land) var desuden i sin Tid helliget Gudinden Bertha, og de to søstresøverer boende i Angler foretog her deres religiøse Uøvelser og Andagt til Bertha.

Der meldes om et gammelt Kort over Øen, som fremstiller Tempellet, Mastinger og større Landstrækninger. Alt dette skal være ranet af det graadige Hav omkring Aar 700. Søen vedblev med sit Navn, og før Slutningen af det 17. Aarh. var adskillige Kirker og Kloster forfundne.

Kristendommen forkundtes her først ved Billibrord i det 7. Aarh. og fra den Tid stammer Navnet Helgoland.

Øen er nu kun omt. een eng. Mil lang og en Trebiedel saa bred. Der er henede 500 Hus, dette mellem i Hænder og de paa Sandtysken og Oberland oppe paa den røde Klippe, der rejser sig omkring 200 Fod over Havspejlet. Da toende Bydele forbindes ved en mægtig Trætårpe paa 190 Trin. Flere tusinde Badegæster kommer hver Sommer til Øen. Indbyggene, hvoraf Hovedparten er Frijere, ernærer sig ved Fijleri og Løbs-tjeneste. Vandelen paa Øen er væsentlig i Tyskernes Hænder.

Engleanderne underholdt en lille Garnison paa Øen. Tyskerne derimod ikke. Øen er dog af stor strategisk Betydning i Krigstidspæle, idet den kan beherske den nordtyske Skandale paa dette Punkt.

Alkuin, Karl den Stores Ven, fortæller, at Øen forud var helligt Land, som ikke tilhørte nogen, men var indviet til en højere Tjeneste. Det var dengang, da der endnu fandtes Vinhaaver i Nordgermanien. Da prangede den hellige Ø med Figen- og Morbærtræer, og selv i December stod Rosenbuskene i Blomst.

Dengang gif der store Kvæg-hjorde paa det rige Løslund, men dem maatte ingen dræbe. Og af en frisk Kilde, som sprang der, turde man ikke drikke under dyster Løbs-hed. Men da de fremmede Præstier kom og forkyndte Budskabet om den hvide Krist, brødes den aarhundredlange Træshed, og ved Aliden led den hellige Treenighedens Ravn, naar Menneker døbtes til den nye, sande Tro. Da fik det hellige Land sin rette Belske og Betsignelsen Aang, hvor der før var lyst og stille.

Øen har fra Englandstiden flere Forrettinger. Saaledes kan endnu engelske Barer indføres toldfrit, hvilket naturligvis har til Følge, at mangen en Øjaltet og fedtet

Svend fra Fastlandet forlader Øen i fint Puds.

Mangt og meget minder om det engelske Herredømme, men een Ting var det John Bull umuligt at indføre: Sporten. De høvere, musikfulde Frijere har aldrig ret funnet indse, hvad slige unyttige Anstrelser skal til. — Naar derimod Tølen er om at lide et Storm og Gavnød betraget Fartøj til Undersætning, da er Helgolandingen en sikker Mand. Det er slet ikke ude af Vejen at drage en Parallell mellem ham og Newfoundlanderbunden: naar der er Rød paa Færde, naar Snestormen raser om Berg-tinderne, naar den sendes ud for at opvise foruhyfede Turister, da er den lutter Liv, Fyr og Flamme. — Saaan er Helgolandingen.

Kan vi ikke beholde den gamle Salmebog?

Jeg har næsten altid været glad, meget glad ved, hvad Past. J. M. Hansen skriver; men hvad han for fort Tid siden skrev om at faa indført den nye Salmebog, var jeg ikke glad ved.

Jeg havde glædet mig til, at vi Danstere her i Amerika ikke havde noget at se under Bingerne paa et vilkaarligt Ministerium, der manges en Gang kunde udføre noget bedre og skønnere, end forandre en Salmebog, saaledes som er sket i Danmark.

Øi det er jo nok Myndighederne og Autoriteterne, der har gjort denne Forandring. Men hvad siger Folket? Hvorledes er den bleven modtaget?

Saa, saavidt jeg har kunnet forstaa, har man vist ikke mange Steder været glad ved den. Selv Præstier har ikke været glad ved denne Forandring, det har jeg bestemt hørt. Det første Aarstid eller to efter, at den er indført, da vil Menighedssangen være sunken med mange Steder, baade hvad Højde, Klang og Aand og Liv angaar; og flere Aar efter bliver der ved at være Menneker, som med Begjæstring har sung- get i den gamle, som den nye stadig bliver som Tryk for Øret, idet saa tidt haade Melodi og Ordene er forandret, selv om det kun er en eneste Linie, og for denne Linies Skyld maa man være dobbelt aarvaagen. Jeg var i Danmark sidste Vinter, og jeg hørte ikke en eneste rofende Omtale af den nye, men derimod hørte jeg flere beklage, at de nu skulde til at jætte sig ind i den nye Salmebog.

En Forandring kunde være paa sin Plads, synes mig, naar man vilde nøjes med at borttage de rationalistiske og alle de indholdsløse og saa i Stedet for vedhæfte nogle gode nye, men lade de gamle Kærne- eller Melodi i Fred.

Tænk bare saadan en Salme som Nr. 36, "Gid dig, Fjævel og Forjættelse", og saa den almindelige sönner, jeg havde nar sagt Bernhard-Melodi, som hvis man har elsket saadan en Salme og Melodi siden sit 18. Aar, naar næsten saarende at høre baade Ord og Melodi forandret.

Chr. Jensen, Audubon, Iowa.

Miraklet.

(Efter Følgeskæning).

"At ta Miraklet ud af Religionen er som at ta Surfstoffet (Ziten) ud af Amosjarten", siger Nordmanden Jansen i sin sidste Bog "Oplevet og Tænk".

Og dog er det Miraklet, som hindrer saa mange Menneker i at komme ind i Religionen for Miraklets Skyld.

Vor Tid er Naturvidenskabens Tidssalder og Aarssalovens Tidssalder.

Den moderne Videnskabsmand forklarer høert nyt Fænomen ved at føre det hen til tidligere erfarede Fænomener og ved at gøre det til Led i en ubrydelig Aarssaløve. Det ene Fænomen tvinger det andet Fænomen frem. Der kommer, hvad der skal komme Natursens Lov og usforanderlige og ubønlige. Der er ingen Plads for Fæto- torer, som gaar imod Naturen og bryder dens Orden. Der er ingen Plads for Miraklet.

Skulde Miraklet blive udryddet af Religionen, da vilde Tempeldørene springe op for mange.

Men Jansen har alligevel Ret. Hvis Miraklet forbinde af Religionen, da vil de, som strømmer ind gennem Tempeldørene, finde Tempel tom.

Hvor er ogsaa den Religion, som har udberget Miraklet?

Selv de laveste Religioner har deres Mirakler, deres Tro paa noget overnaturligt, som bor i en Sten eller i et Træ, og som pludselig kan gribe ind og forstyrre den daglige Orden. Animisme og Fetichisme og Trolddom og hvad det alt sammen hedder er jo ogsaa Mirakeløvere, om end af en barnlig eller jindsforvildet Art.

Miraklet følger Religionen gennem alle dens Faser, og hvor Religionen har søgt at stille sig af med Miraklet, der har den taget Livet af sig selv.

Øi Religionen betegner et Forhold mellem os Menneker, der lever i en samfundsmæssig Verden, og saa en Verden af en helt anden Art, en overnaturlig Verden. Og Miraklet betegner, kort og godt, denne overnaturlige Verdens Indgriben i den naturlige Verden, i vore videnskabelige Aarssaløve.

Tages Miraklet bort, forjvinder ogsaa den overnaturlige Verden.

Men Miraklet og Miraklet et ganske vist to Ting eller rettere flere Ting. Vigesom der er forskellige Slags Religioner, saaledes er der ogsaa forskellige Mirakler. Vore gamle aabnende Forfædre troede, at Tordenen fremkom ved, at Thor kørte med sine Bukske hen over Himlen, og utallige Følgeskæninger tilfægger Amuletter undergørende Kraft Den Slags Mirakler er de højere Religionsformer komne ud over. Med Religionens Aandeliggørelse følger ogsaa Miraklet.

Dette er Sagen. Naar Menneker har fattet, at Religionen er en Tilbedelse af Gud i Aand og Sandhed, saa indier de ogsaa, at Miraklet ogsaa er i Fænomenet, som først og fremmest skal iagttages paa det aandelige Omraade. Det er Bergtop- pene, som først rammes af den op- gaende Solstråler, og det er det højeste i Mennekelivet, som først strejkes af hin overnaturlige Verden. Men det højeste i Mennekelivet er netop Aanden.

Dermed er ingenlunde sagt, at Miraklet ikke ogsaa kan strejfe de lavere Egne. Det kan godt fremtræde som et Plus til Naturlovene eller som et Minus til dem og altsaa gøre sig gældende paa saadan Maade, at ogsaa Samferne griber det. Men sigt ster kun, hvis Samfernes Ovfættelse skal styrke Mændens.

Miraklet viser sig først og fremmest i Mændens Verden. Det betegner først og fremmest et Plus eller et Minus til Mennekelivets Aand. Og dette vil atter sige, at Miraklet tilføjer Mennekeliv et nyt Sind eller renser det gamle Sind. Er der Sandhed i Religionen, er der Mulighed for, at vi kan komme i Forhold til en overnaturlig Verden, saa maa denne overnaturlige Verden ogsaa kunne meddele sig til os, føje sig ind i vort Liv og hæve os op.

Men det Menneke, der ikke følger Længsel efter en overnaturlig Verden og efter en Gud, han følger naturligvis ikke heller Træng til at opleve Miraklet, og han møder det da heller ikke. Miraklet kan ikke paatvinges nogen, kan ikke paavises ved Logikkens Skjælv. Det højeste kan der vækkes en Kærlig. Men skal det opleves, da maa der vere en Træng til det hos Mennekeliv selv.

Mange Menneker gaar uden om Tempelne i vore Dage. De tror, de har nok i Kulturen og i Videns- skaben. De ved ikke, hvilken Lykke Miraklet berinde i Tempel kan berede dem.

"Det Overnaturlige", siger Jansen, "kan under den overvældende intellektuelle Udviikling befærres og indskrænkes meget; men i det Øjeblik det ganske blir borte, i det Øjeblik løfter Døden Kulturens Læber".

Mangt og meget, som tidligere kaldtes overnaturligt, viser sig nu at være af naturlig Art. Men desto vægtigere og uundværligere for Mennekesaanden er Miraklet efter dets egentlige Ide. I dets Sted kan ingen Kultur træde.